

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 11 0 К 024819 21 Кж 4
Бања Лука, 03.09.2024. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Обрена Бужанина, као предсједника вијећа, др Вељка Икановића и Даниеле Миловановић, као чланова вијећа, уз учешће записничара Ање Давидовић, у кривичном предмету против оптуженог Н.С., због кривичног дјела обљуба са дјететом млађим од петнаест година из члана 172 став 3 у вези са ставом 1 Кривичног законика Републике Српске, одлучујући о жалбама окружног јавног тужиоца у Бањој Луци, оптуженог и његовог браниоца мр Душке Богојевић, изјављеним на пресуду Окружног суда у Бањој Луци број 11 0 К 024819 19 К од 25.01.2021. године, након одржане јавне сједнице вијећа дана 03.09.2024. године, у одсуству уредно обавијештеног оптуженог, а у присуству његовог браниоца Сергеја Жабиха, донио је истог дана

Р Ј Е Ш Е Њ Е

Уважавају се жалбе оптуженог Н.С. и његовог браниоца, укида пресуда Окружног суда у Бањој Луци број 11 0 К 024819 19 К од 25.01.2021. године и предмет враћа истом суду на поновно суђење.

О б р а з л о ж е њ е

Првостепеном пресудом Окружног суда у Бањој Луци број 11 0 К 024819 19 К од 25.01.2021. године, оглашен је кривим оптужени Н.С. због кривичног дјела обљуба са дјететом млађим од петнаест година из члана 172 став 3 у вези са ставом 1 Кривичног законика Републике Српске, осуђен на казну затвора у трајању од девет година, у коју је урачунато вријеме проведено у притвору, изречена му је мјера безбједности забрана потпуног вршења позива, дјелатности или дужности професора при чијем обављању се остварује непосредан контакт са дјецом и мјера забрана приближавања и комуникације са Д.П. на удаљености ближе од педесет метара и забрана комуникације са оштећеном у трајању од двије године, рачунајући од дана правноснажности пресуде, у које се не урачунава вријеме проведено на издржавању казне, обавезан је на плаћање трошкова кривичног поступка, а оштећена са имовинскоправним захтјевом упућена је на парницу.

Против ове пресуде благовремено су изјавили жалбе окружни јавни тужилац у Бањој Луци, оптужени и његов бранилац мр Душка Богојевић.

Окружни јавни тужилац пресуду побија због одлуке о казни са приједлогом да се жалба уважи, пресуда преиначи и оптуженом изрекне казна затвора у дужем трајању.

Оптужени не наводи законске основе побијања пресуде и жалбеног приједлога али из садржине жалбе произилази да је побија због битне повреде одредаба кривичног

поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, повреде кривичног закона, очигледно са приједлогом да се пресуда преиначи и он ослободи од оптужбе или да се укине и предмет врати истом суду на поновно суђење.

Бранилац оптуженог мр Душка Богојевић, адвокат из Бање Луке, пресуду побија због битне повреде одредаба кривичног поступка, повреде кривичног закона, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и одлуке о кривичним санкцијама, са приједлогом да се жалба уважи, побијана пресуда укине и предмет врати истом суду на поновно суђење.

У одговору на жалбу тужиоца бранилац је предложила да се жалба одбије као неоснована.

Сједница другостепеног вијећа је сходно одредби члана 318 став 4 ЗКП РС, одржана у одсуству уредно обавијештеног оптуженог. На тој сједници бранилац оптуженог Сергеј Жабић, адвокат из Бање Луке, изложио је жалбу и одговор на жалбу тужиоца, остајући код свих њихових навода и приједлога.

Пошто је испитао побијану пресуду у вези са жалбеним приговорима, цијенећи и наводе одговора на жалбу тужиоца, а сходно одредби члана 320 ЗКП РС, овај суд је одлучио као у изреци из следећих разлога:

Пажљивом анализом побијане пресуде у правцу жалбених навода, овај суд налази да је првостепени суд у сегменту права на одбрану и коришћења доказа на којима је засновао пресуду починио битну повреду одредаба кривичног поступка која жалбене приговоре чини основаним.

Жалбени приговор који се пресуди упућује због повреде права на одбрану заснива се на одбијању приједлога одбране да се као доказ одреди и изведе ново психијатријско-психолошко вјештачење. Суд је прво прихватио приједлог одбране и одредио ново психијатријско-психолошко вјештачење са вјештацима А.Ђ. и М.С. Очигледно је суд сматрао да је ради правилног и потпуног утврђивања чињеничног стања приједлог основан и да вјештачење треба обавити. Суд касније мијења своју одлуку и приједлог за ово вјештачење одбија зато што се законски заступник оштећене противи да се она подвргне новом судскомедицинском вјештачењу, одбијајући да је одведе на преглед ради вјештачења, а што би захтијевало њено принудно одвођење које би представљало одређену трауматизацију. Према датим разлозима суд није сматрао да околности које странка и бранилац желе да докажу немају значаја за предмет или да је понуђени доказ непотребан када би га, сходно одредби члана 278 став 2 ЗКП РС, могао одбити. Околности које суд наводи нису основ за одбијање извођења доказа па је поступајући на наведени начин суд оптуженом повриједио право на одбрану и починио битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 311 став 1 тачка г) ЗКП РС.

Жалбени приговори у сфери законитости доказа заснивају се на погрешном приступу суда оцјени законитости прибављања исказа оптуженог, а слиједом тога и условима његовог читања на главном претресу, као и прибављања исказа свједока малољетне оштећене Д. П. и малољетних свједока Е.Д., М. Т. и М. П.

Одбрана слиједи тезу изнесену у току суђења да када оптужени на главном претресу одбије да свједочи није могуће читање његовог исказа који је у истрази дао без

браниоца приликом испитивања у полицији, ако се приликом испитивања код тужиоца само позвао на свој исказ у полицији без усменог казивања јер тај исказ и не садржи његову одбрану. По схватању жалбе овакав исказ је незаконит доказ на коме се није могла засновати побијана пресуда. Првостепени суд овај приговор разрјешава тако што полази од тога да је оптужени приликом испитивања код тужиоца дао своју одбрану самим тим што се у свему позвао и на тај начин у њу укључио и своју одбрану изнесу у полицији. Суд закључује да је овакав исказ оптуженог из истраге дозвољен доказ јер је одбрана код тужиоца изнесена у присуству браниоца и зато што је он изјавио да у свему остаје код свог исказа и одбране дате у полицији. Овакав став првостепеног суда је погрешан јер је супротан начелу усмености које у закону није издвојено као посебно начело али произилази из других одредаба самог закона, а посебно из одредби чланова 143, 144, 151 став 1 и 62 став 4 ЗКП РС. Оптуженом се мора омогућити да усмено изнесе своју одбрану, а његово казивање унијети у записник као што је то прописано одредбом члана 144 ЗКП РС. Зато исказ који је оптужени дао код тужиоца, изјављујући да остаје код раније датог исказа у полицији, без усменог казивања не садржи у себи раније дати исказ, због чега се ни раније дати исказ не може сматрати саставним дијелом тог записника. Зато се тај записник о испитивању без присуства браниоца не може ни прочитати на главном претресу јер се у том смислу ради о незаконитом доказу. Супротним поступањем, читањем овог исказа и заснивањем пресуде на њему првостепени суд је починио битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 311 став 1 тачка з) ЗКП РС, на што је жалба правилно указала.

Ову повреду првостепени суд је починио и када је побијану пресуду засновао на исказима оштећене Д.П. као свједока и малољетних свједока Е.Д., М.Т. и М. П. Ове свједоке у истрази није саслушао тужилац нити овлашћено службено лице, већ стручно лице-психолог, а њихови искази су коришћени на главном претресу и на њима је заснована побијана пресуда. Ово из разлога јер је процесна странка са овлашћењима за саслушање свједока у истрази, сходно одредби члана 43 и 146 ЗКП РС једино тужилац, а по његовом овлашћењу на основу члана 226 и 227 истог закона и овлашћена службена лица. Одредбом члана 186 став 2 Закона о заштити и поступању са дјецом и малољетницима у кривичном поступку (ЗОМ), прописано да тужилац или овлашћено службено лице саслушава свједока путем техничких уређаја за пренос слике и звука, а без присуства тужиоца или овлашћеног службеног лица у просторији гдје се свједок налази, а да се саслушање дјетета или малољетника, по правилу обавља уз помоћ педагога, психолога или другог стручног лица. У конкретном случају свједоке је у посебној просторији саслушавао психолог, а у другој просторији су били присутни овлашћено службено лице и стручни сарадник тужилаштва. Законодавац је јасан да тужилац или овлашћено службено лице саслушава свједока, а израз „уз помоћ педагога, психолога или другог стручног лица“ не значи да се те улоге могу замијенити и саслушање повјерити овим лицима нити да је довољно да они из друге просторије само посматрају и слушају сам ток саслушања. Помоћ педагога, психолога или другог стручног лица треба да се састоји у отклањању и ублажавању непријатности самог испитивања, стварању опуштене и уобичајене атмосфере која ублажава стресност службених просторија, језичком и појмовном прилагођавању и разјашњавању питања која тужилац поставља свакодневном говору узраста и психичких својстава саслушаваног свједока, да их свједок разумије и у складу са тим даје одговоре али и да дати одговори буду објашњени и растумачени према схватањима одраслих. Зато сама чињеница да је приликом саслушања у другој просторији било присутно овлашћено службено лице и стручни сарадник тужилаштва, не значи да су ти записници законити докази, јер то службено лице није саслушавало оштећену и остале малољетне свједоке,

већ је то саслушање вршила психолог. Зато када је малољетне оштећене и малољетне свједоке у истрази саслушао психолог, а не тужилац или овлашћено службено лице, такви записници о њиховом саслушању су незаконити докази на којима се не може засновати пресуда. С обзиром да је првостепени суд на таквим записницима засновао побијану пресуду то је починио битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 311 став 1 тачка з) ЗКП РС, као што је жалба браниоца оптуженог основано указала.

С обзиром на наведено ваљало је на основу члана 329 став 1 тачка а) ЗКП РС жалбе оптуженог и браниоца уважити, првостепену пресуду укинути и предмет вратити истом суду на поновно суђење.

У поновном поступку тај суд ће отклонити пропусте и недостатке на које му је указано овим рјешењем, цијенећи и остале жалбене наводе који за сада нису цијенењени, па ће тек након тога моћи донијети правилну и закониту одлуку.

С обзиром да је првостепена пресуда укинута из наведених разлога жалба тужиоца на одлуку о казни остала је беспредметна.

Записничар
Ања Давидовић

Предсједник вијећа
Обрен Бужанин

Тачност отправка овјерава
руководилац судске писарнице
Биљана Аћић